

KNIHOVNÍK

Viac než len metodický časopis
pre verejné knižnice okresov
Trenčín, Nové Mesto n/V, Bánovce n/B a Myjava

1/2018

V Trenčíne rozkvitla rozprávková záhrada

Viac na 15. strane

V TRENČANSKEJ KNIŽNICI ZA KULTÚROU DO VYNOVENÝCH PRIESTOROV

Popri dopĺňaní fondu v trenčianskej knižnici myslia aj na tú časť návštevníkov, ktorí chcú svojich obľúbených literátov vidieť i počuť. Stretnutia s osobnosťami kultúrneho života tu dostali impulzy z hľadiska formátu aj modernizácie ich dejiska.

» s. 5-6

ZASTUPITEĽSTVO TSK SCHVÁLILO VKMR PRÍSTAVBU EXTERNÉHO VÝTAHU

Novinka roka 2018 vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne poniesie názov externý výťah. Ten by mal umožniť aj imobilným čitateľom dostať sa na poschodie. Celá investícia bude stáť 88 666 eur a bude ju hradiť župa zo svojho rozpočtu.

» s. 5

VERONIKA HOMOLOVÁ TÓTHOVÁ NIELEN O KNIHE MENGELEHO DIEVČA

„Dozvedela som sa, že v Prahe žije Slovenka, ktorá prežila štyri koncentráky aj pokusy tímu okolo Dr. Mengeleho. Nakoniec najväčšie prekvapenie bolo, že to bola moja pani Viola Fischerová, ktorú som poznala od detstva.“

» s. 7

Úvod(ník)	3
Ročný výkaz o knižnici za rok 2017	4
Knižnica roka	4
Príprava a realizácia projektov podporovaných Fondom na podporu umenia	4
Prečítali sme za vás: aktuality zo sveta knižníc	4
Trenčianskej knižnici postavila výťah	5
V novom roku za kultúrou do vynovených priestorov	5
Knižnicu zdobia motívy maľované na želanie	6
Veronika Homolová Tóthová: Do smrti Stalina je najviac príbehov, ktoré stoja za to, aby sme ich nezabudli	7
Povedz slovo čisté v Trenčíne	9
Jubilantka Mária Janka Jablonská motivuje svojou čínorodosťou	9
Fotogaléria podujatí vo VKMR v druhom polroku 2017	10
Literárny klub Omega: Nominant Nobelovej ceny za literatúru Rudolf Dobiáš v Prahe	11
Literárny klub Omega: Živio pre Janku Polákovú a Dušana Žembera	11
Vyhodnotenie 25. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého	12
Hudobný kabinet Univerzitetnej knižnice v Bratislave	13
Medzi ocenenými osobnosťami aj knihovníčky	14
Detská stránka: V knižnici rozkvitla unikátna rozprávková záhrada	15
Recenzia na knižnú novinku z regiónu: Omšenie. Dejiny a duša obce v kocke	16
Jubileá nežijúcich spisovateľov z Trenčianskeho kraja pripadajúce na prelom rokov 2017 a 2018	17

FOTOGRAFIA NA OBÁLKE: Žiaci zo Základnej školy na Bezručovej ulici v Trenčíne počas vernisáže výstavy „Osmijankova literárna záhrada“ v trenčianskej knižnici (28. 9. 2017). Foto: VKMR.

Milé čitateľky, milí čitatelia,

nové číslo Knihovníka pripomína bilancovanie minulého roka prostredníctvom ročného výkazu o knižnici, ktorého vyplňanie nás o chvíľu čaká. Aktualitou Knižnica roka vás vyzýva na zapojenie sa do rovnomennej súťaže. Prináša informácie o vynovených interiérových priestoroch našej knižnice i plánovanom zásahu do exteriéru prostredníctvom výťahu pri budove na Jaselskej ulici. Tradične neobchádza ani aktuality zo zaujímavých podujatí, uverejňuje pútavý rozhovor s autorkou knihy Mengeleho dievča, nezabúda na jubilatov a ocenených zo spisovateľského či knihovníckeho sveta.

Tiež sa dočítate o regionálnej monografii obce Omšenie, ktorá vyšla pri príležitosti 685. výročia prvej písomnej zmienky o spomínanej obci.

Prajeme vám príjemné čítanie!

Vaša redakcia

Ročný výkaz o knižnici za rok 2017

Opäť prešiel ďalší rok a knižnice budú vypíňať ročný výkaz o knižnici za rok 2017. Ako i minulý rok, i tentoraz je ročný výkaz o knižnici spolu s metodickými vysvetlivkami uverejnený na webe Ministerstva kultúry SR. Zverejnený výkaz slúži iba na prípravu údajov, spravodajskej jednotke (knižnici, obecnému úradu a pod.) bude doručený oznam o začatí štatistického zisťovania na jej e-mailovú adresu spolu s jedinečnou prístupovou linkou na vyplnenie výkazu, ktorá je určená výhradne pre jej výkaz.

Podľa údajov uverejnených na webe MKSR má spravodajská jednotka vyplniť výkaz do 1. marca 2018. **Ročný výkaz o knižnici za rok 2018 Kult 10-01:**

http://www.mksr.sk/extdoc/6711/KULT%2010-01_o%20kniznici_2017

MET

KNIŽNICA ROKA

1. 1. 2018 vstúpili do platnosti štatút a pravidiel súťaže Knižnica roka. Súťaž je určená pre regionálne, mestské a obecné knižnice. Jej cieľom je ocenenie jednej regionálnej a jednej obecnej alebo mestskej knižnice, ktoré poskytujú trvalo kvalitné knižnično-informačné služby a neustále zlepšujú svoju knižničnú činnosť. Súťaž Knižnica roka bude vyhlasovaná každoročne k 18. 5. pri príležitosti Medzinárodného dňa múzeí. **ZDROJ:** culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/kulturne-dedictstvo-/kniznicny-system/sutaze-a-podujatia-328.html

Príprava a realizácia projektov podporovaných FONDOM NA PODPORU UMENIA

Fond na podporu umenia v spolupráci s Verejnou knižnicou Michala Rešetku v Trenčíne, Knižnicou Juraja Fándlyho v Trnave a Spolkom slovenských knihovníkov a knižníc – krajských pobočiek v Trenčíne a Trnave zorganizovali začiatkom roka 2018 podujatie k príprave a realizácii projektov podporovaných Fondom na podporu umenia (FPU). Podujatie bolo určené najmä pre knihovníkov verejných knižníc i pracovníkov obecných a mestských úradov z Trenčianskeho a Trnavského kraja.

Prednášajúci z FPU: Mgr. Z. Borošová, Mgr. Ľ. Dragulová a Mgr. G. Hushegyi, sa venovali najmä programom 5.1.1, 5.1.2 a 5.1.3, ktoré sú určené pre knižnice. Predstavili tiež nový schválený dokument Štruktúra podpornej činnosti Fondu na podporu umenia na rok 2018, ktorý prináša zmeny oproti predchádzajúcim rokom. **Dokument je dostupný na webovej adrese:**

http://www.fpu.sk/attachments/article/84/STRUKTURA%202018_08012018.pdf,

MET

PREČÍTALI SME ZA VÁS / aktuality zo sveta knižníc

Medzikultúrny dialóg v knižnici

Rakúska národná knižnica vo Viedni pripravila zaujímavú výstavu pre Berlín s názvom *Židia, kresťania a moslimovia*. Cieľom je ukázať, ako sa zobrazujú veci viery v rôznych náboženstvách, upozorniť na odlišnosti i spoločné rysy a dať priestor na zamyslenie, ako a prečo vyjadrovať krásu viery. Knižnica využíva ukážky zo starých gréckych, arabských, tureckých a hebrejských rukopisov a popisuje v nich medzikultúrny dialóg, ktorý prebiehal storočia. Knihy popisovali konflikty medzi náboženskými skupinami. Sú tu ukážky z odvetví, ako medicína, astronómia a astrofyzika, ktoré popisujú rôzne náboženstvá odlišným spôsobom. Výstava ukazuje, že medzikultúrny dialóg neprebíhal vždy iba na úrovni náboženskej, ale i na poli vedy. Cieľom berlínskej výstavy je ukázať, že náboženstvo a veda dokážu spájať ľudí rôznych postojov. Tvorcovia výstavy poukazujú na to, že pozeráť sa na to, čo vytvárajú vyznávači iného náboženstva, môže byť jednou z ciest, ako mať radosť z inak zmýšľajúcich ľudí a tešiť sa spolu s nimi. Veľký dôraz sa na tejto výstave kladie aj na estetickú stránku jednotlivých starých tlačí a rukopisov. Výstava bude v hlavnom meste Nemecka trvať do marca roku 2018.

ZDROJ: Čtenář, roč. 69, č. 11, s. 419

Mladí knihovníci v akcii

Na slovenskej konferencii TLib - Trendy v knižničnej praxi sa objavila zaujímavá sekcia „Knižničný inkubátor“ – fórum mladých knihovnícko-informačných špecialistov ako platforma pre inšpiráciu, predávanie skúseností a nadviazanie kontaktov pre spoluprácu. Impulzom pre konferenciu sa stala poľská konferencia z roku 2016, ktorú organizovalo Fórum mladých knihovníkov v Poľsku. Knihovníci do veku 35 rokov si v sekcii predávali informácie a poznatky, ktoré získali na konferenciách, študijných cestách a výmenných pobytoch. Rozhodne ide o efektívny spôsob výmeny skúseností a motivovanie mladých. Bol tu predstavený model rozvoja spolupráce – Fórum mladých knihovníkov. Koná sa každý rok na inú tému a v inom meste. V roku 2016 zorganizovalo 11. ročník fóra päť poľských knižníc v Opole. Okrem knihovníkov sa na ňom zúčastnili aj odborníci z iných oblastí (fotograf a odborník na mobilné aplikácie, špecialista na sociálne siete, literárna kritička a popularizátorka astronómie). Tí knihovníkom priblížili možnosť propagácie a prácu s používateľom z inej perspektívy. Do konferencie sa aktívne zapojila aj budúca generácia knihovníkov – študenti knihovnícko-informačných vied, ktorých

cieľom bola tiež požiadavka na kvalitné celoživotné vzdelávanie knihovníkov a na ich aktívnu účasť na medzinárodných konferenciách.

ZDROJ: Čtenář, roč. 69, č. 12, s. 461

Slovenskí ilustrátori na vrchole

Slovenská ilustrácia patrila vždy v ilustrátorskom svete k najlepším. Bola tu vybudovaná silná tradícia a Slovensko má dodnes mnoho oceňovaných ilustrátorov. Knižná ilustrácia, najmä v oblasti literatúry pre deti, je komunikačným bezbariérovým jazykom. Preto majú títo ilustrátori oveľa väčšie šance presadiť svoj talent i v medzinárodnom kontexte. K slovenským autorom mladej generácie patrí napríklad Martina Matlovičová-Kráľová, Katarína Gasko, Daniela Olejníková, Tomáš Klepoch a iní. Strednú generáciu reprezentuje Miloš Kopták, Peter Uchnár, Juraj Martiška a ďalší. Asociácia ilustrátorov (ASIL) na Slovensku sa snaží združovať a prezentovať primárne mladých umelcov, ktorí nemajú príležitosť presadiť sa v silnej konkurencii komerčného tlaku. Jej zakladateľ Miloš Kopták je i nositeľom českého ocenenia za najlepšiu ilustráciu *Zlatá stuha*.

ZDROJ: Čtenář, roč. 69, č. 11, s. 419

Trenčianskej knižnici postaví výťah

Exteriér budovy Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne (VKMR), ktorá je v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja (TSK) dostane nový výťah. Stavebný doplnok vyrastie vo dvore knižnice na Jaselskej ulici. Projektový zámer v sume 88 666 eur schválilo na decembrovom zasadnutí zastupiteľstvo TSK. Ako informovala vedúca oddelenia komunikácie a medzinárodných vzťahov Úradu TSK Veronika Rezáková, investíciu bude hradíť župa z vlastného rozpočtu, pričom v priebehu roka 2018 plánuje investovať do kultúrnych zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti okolo 2,3 milióna eur.

Realizáciou výstavby externého výťahu VKMR skvalitní predovšetkým bezbariérový prístup svojim imobilným čitateľom. Technická novinka však poslúži všetkým registrovaným návštevníkom, ktorí sa budú môcť pohodlne vyviezť do oddelení na každom poschodí knižnice vrátane podkrovia.

PM, Foto: archív VKMR

V novom roku za kultúrou do vynovených priestorov

Popri klasických službách a dopĺňaní knižničného fondu v trenčianskej knižnici priebežne myslia aj na tú časť návštevníkov, ktorí chcú svojich obľúbených literátov vidieť i počuť. Stretnutia s osobnosťami kultúrneho života tu dostali viacero impulzov z hľadiska formátu aj modernizácie ich dejiska.

NIELEN O KNIHÁCH

Nový vietor do kultúrno-spoločenských akcií Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne (VKMR) priniesla herečka Zuzana Mišáková. Tradičný cyklus besied "Poznávame Trenčanov" obohatila o talkšou Po-

vedz mi, čo čítaš... „Z tohto hľadiska sme si stanovili za cieľ priviesť do knižnice ľudí, ktorí na rozdiel od spisovateľov možno na prvý pohľad pôsobia ako z inej oblasti, napriek tomu sú s literatúrou spätí viac, než by sme si mysleli,“ vysvetlila ústredná protagonistka Mestského divadla Trenčín.

Výber hostí nezaostal za očakávaniami. Ako prvý prijal v lete pozvanie na diskusiu Martin Ševela. Úspešného futbalového trénera v novembri v čitateľskej spovedi nasledoval lekár – ortopéd Karol Gottschal. Počas jesennej sezóny rozšírili knižničné

portfólio aj prezentácie činnosti žiakov Súkromnej základnej umeleckej školy Trenčín na Ul. L. Novomeského s podtitulom Máme radi umenie.

KVALITNEJŠÍ OBRAZ I ZVUK

V priebehu roka zorganizovala trenčianska knižnica 490 podujatí pre deti i dospelých. „Je to pekné číslo, o niečo vyššie ako vlni. Oveľa viac nás však teší, že ponukou rôznych žánrov sme oslovili 12 156 ľudí, čo medziročne predstavuje takmer desaťpercentný nárast návštevníkov podujatí,“ povedala vedúca kniž-

Beseda s lekárom a publicistom Igorom Bukovským vo vynovenej zasadačke trenčianskej knižnice

nično-informačných služieb VKMR Sylvia Fabová. Ako zdôraznila, ide o významný ukazovateľ aj z pohľadu celkového počtu 150 tisíc návštevníkov knižnice za rok 2017. Stúpajúci dopyt po stretnutiach s osobnosťami kultúrneho života sa odrazil v komforte prostredia ich realizácie. Útulnejšie kulisy počas jesennej sezóny knižnica zabezpečila prostredníctvom modernizácie svojej spoločenskej a multifunkčnej vzdelávacej miestnosti. „Skvalitnenie ozvučenia, projekcie a svetelnej techniky s LED efektom podporil z verejných zdrojov Fond na podporu umenia sumou 3 500 eur,“ dodala Fabová.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR
Článok bol uverejnený v *Trenčianskych novinách* (roč. 58, č. 50-51/2017, s. 8)

U. fond
na podporu
umenia

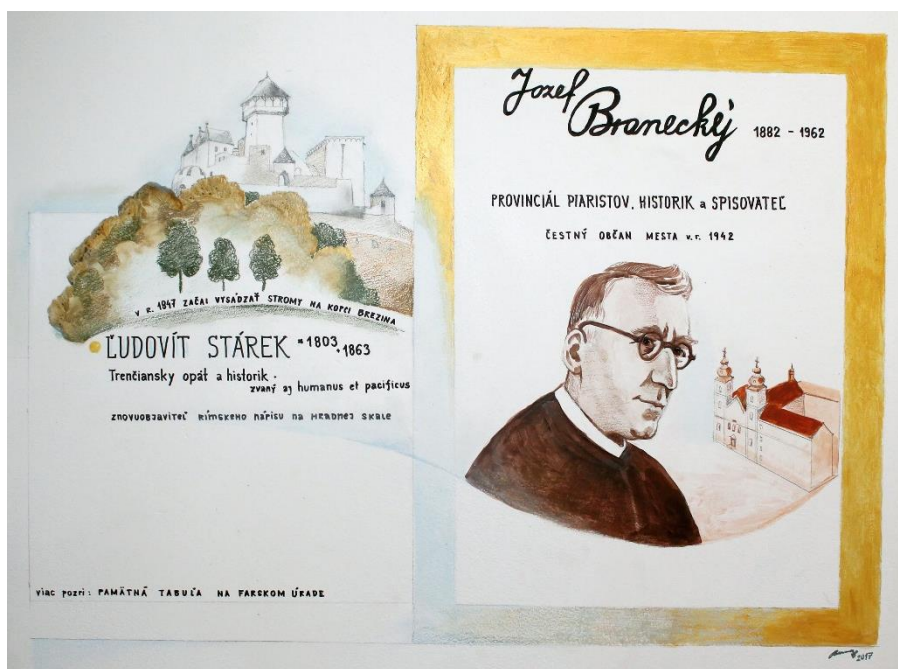
Knihnicu zdobia motívy maľované na želanie

Interiér Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne na Jaselskej ulici dostal nový umelecký rozmer. Vdýchli mu ho maľby pripomínajúce medzníky vo vývine písma s dopadom na regionálne súvislosti. Literárne motívy a osobnosti podľa želania návštevníkov knižnice nesú pečať výtvarníka Júliusa Brunu.

Ako povedala vedúca knižnično-informačných služieb VKMR Sylvia Fabová, touto formou chceli vytvoriť odkaz kultúrneho dedičstva mesta, kraja i knihovníctva ako takého. Do centra pozornosti postavili človeka. Teda čitateľa. „Motívy majú síce historický kontext, ale sú plné života. Touto neobyčajnou výzdobou pokračujeme v snahe posilniť puto s našimi návštevníkmi a zapôsobiť nielen na ich prvý, ale hlavne na celkový dojem z návštevy knižnice. Aby sa už počas cesty za literatúrou presvedčili, že tu nájdú, čo hľadajú – teda príjemné prostredie, inšpiráciu alebo zdroj informácií,“ vysvetlila Fabová.

O tom, aké udalosti alebo osobnosti dotvoria kolorit vnútorných priestorov rozhodovali čitatelia v anketе s názvom „Knižnica podľa vášho gusta“. Najviac hlasov získal niekdajší rektor kláštora piaristov, spisovateľ a bádateľ Jozef Branecký. Medzi najžiadanejšími motívmi nechýbal ani rímsky nápis na tunajšej hradnej skale.

Vo vestibule budovy víta návštevníkov portrét osvietenca Michala Rešetku, ktorého meno trenčianska knižnica nosí v názve. Steny popri schodisku postupne odkrývajú

počiatky písma v kameni, hline a na papýruse, zároveň podnecujú k poznávaniu záhadného disku z Faistu na Kréte s ukážkou prastarého lineárneho písma typu A. Úryvok z diela Valeriána Madera zase oslavuje veľkosť Trenčína ako centra vzdelania a významných tlačiarň.

Nástenné maľby nesú pečať architekta a karikaturistu Júliusa Brunu. „Mojím dlhodobým výtvarným projektom v meste je návrat umenia do verejných priestorov, či už ide o maľované názvy ulíc, planétu Trenčín v obchodnom centre, prípadne lavičky

osobností. Nové pôsobisko knižnice si pýtalo nové impulzy. Jednotlivé obrazy sú kolážou akýchsi stručných dejín a zdrojov z vlastnej predstavy, symbolizujúce časové, resp. miestne spojitosti s regiónom,“ priblížil zakladateľ Klubu priateľov Vojtecha Zamarovského. Na počesť významného trenčianskeho rodáka a autora literatúry faktu Bruna farebne zvýraznil prienik antickej kultúry s výberom z jeho diela. Ako dodal, Trenčín nie je veľkým mestom, je však výnimočný z viacerých pohľadov.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR

VERONIKA HOMOLOVÁ TÓTHOVÁ: Do smrti Stalina je najviac príbehov, ktoré stoja za to, aby sme ich nezabudli

VERONIKA HOMOLOVÁ TÓTHOVÁ pracuje ako televízna a rozhlasová reportérka. Pred desiatimi rokmi sa začala venovať spracúvaniu spomienok ľudí, ktorí prežili nacistické alebo komunistické väzenie a prenasledovanie. Natočila viac ako 70 reportáží s touto tematikou a 15-dielny cyklus dokumentárnych filmov s názvom Neumlčani. Za sériu reportáží získala v rokoch 2008 – 2012 niekoľko novinárskych ocenení. V trencianskej knižnici predstavila svoju čitateľsky mimoriadne úspešnú knihu Mengeleho dievča o skutočnom príbehu Slovenky - Violy Stern Fischerovej, ktorá prežila štyri koncentračné tábory.

• Aká bola Vaša životná cesta z Lučenca do Bratislavy, kde žijete spolu s rodinou?

Moja cesta do Bratislavy, bola v podstate veľmi rýchla. Ja som v roku 1997 ešte ako 17-ročná študentka začala pracovať v mestskej televízii v Lučenci a tam som robila regionálne reportáže, ktoré preberala celoslovenská regionálna televízia, z ktorej sa potom stala JOJ-ka.

• Čo Vaše vysokoškolské štúdium?

Som absolventka odboru, ktorý na Slovensku má asi 50 ľudí, potom sa úplne transformoval. Absolvovala som ako odborný pracovník postpenitenciárnej starostlivosti.

• Kedy sa začal prejavovať Váš spisovateľský talent a začali ste tvoriť?

To je ťažká otázka. Nevieam, či sa začal nejaký prejavovať, ale pamätám si tú hrôzu z tej prvej bielej strany a potom tú hrôzu z každej ďalšej bielej strany, keď som sedela pred monitorom. A pamätám si aj keď som napísala 40 strán a bola som z nich nadšená. A keď som si ich o 3 dni prečítala, tak som pochopila, že moje nadšenie nebolo evidentne adekvátne tomu, čo som tam napísala. Takže ich bolo treba úplne všetky prerobiť a jednoduchšie to bolo vymazať a začať znova.

Pre mňa ani tá kniha nie je moje spisovateľské dielo. Tá kniha je jednoducho zaznamenanie života pani Violy; bez nej a bez jej príbehu by tá kniha nikdy nevznikla. Aj keď pôvodne som vlastne dostala ponuku napísať vymyslený román z druhej svetovej vojny, ale ja som presvedčila vydavateľstvo, že si neviem vymyslieť lepší príbeh ako tie, ktoré už naozaj poznám.

• Ste známa nielen ako rozhlasová a televízna reportérka, ale už aj ako úspešná spisovateľka. Zaujímalo by ma, čo Vás

Veronika Homolová Tóthová (vľavo)
s moderátorkou besedy Gabrielou Balážovou

baví alebo vystihuje viac – práca spisovateľky alebo reportérky?

Najviac ma baví byť mamou. Ale keď si mám vybrať z týchto dvoch vecí tak v podstate obidve sa dopĺňajú. Ja som nikdy nechcela byť ani novinárka, resp. nebol to môj sen. A už vôbec nikdy mi nenapadlo, že ja chcem vo svojich 35-tich rokoch napísať knihu. Knihu, ktorú bude poznať veľa ľudí na Slovensku. Ono to všetko prišlo tak nejak samé od seba. Začala som pred asi 10-timi rokmi robiť najskôr také krátke reportáže s ľuďmi, ktorí prežili či už nacistické alebo komunistické prenasledovanie a väzenie; tých vzniklo v podstate za 2 roky asi 80 častí týchto reportáží. A z nich sme potom vybrali 15 ľudí, ktorí boli ochotní nám porozprávať viac.

Problém s tými pamätníkmi nie je na prvý pohľad ani v tom, že by ich bolo málo, ich je stále ešte niekoľko desiatok až stoviek na Slovensku a v celom Československu ich je ešte oveľa viac. Problém je v tom, že málokto z nich je ochotný Vám povedať viac ako to, ako sa volá, čo sa mu stalo, kde žili s rodinou, keď sa to stalo a ako dlho trvalo to, čo ho tak strašne poznačilo. A možno ešte niekedy sú ochotní Vám porozprávať tie pekné veci; to čo ich držalo nad vodou, to, čo im pomohlo vôbec prežiť či už uránové bane alebo koncentračné tábory. Ľudí, ktorí sú ochotní Vám porozprávať príbeh tak, aby ste si ho vedeli aspoň trochu predstaviť, aspoň trochu sa vcítiť do toho, čo to naozaj znamenalo pracovať v uránových baniach alebo byť

pokusným králikom v Birkenau, tých je naozaj veľmi málo.

• Popri všetkých tých ťažkých témach, ktorým sa venujete, rodine a taktiež pracovných povinnostiach, mi napadá otázka, že či Vám vôbec ešte zostáva nejaký voľný čas, ak áno, ako ho najradšej trávite?

Keď mám voľný čas, tak točím filmy. Môj muž hovorí, že sa mám naučiť háčkovať, aby som bola doma. Ja háčkovať neviem, tak točím filmy. A naozaj to je pre mňa taký oddych a taký ten relax, lebo to nie je to každodenné spravodajstvo, ktoré musíte ráno začať a večer musí byť hotové. Ja už síce nepracujem ako reportérka, pracujem ako vedúca vydania na spravodajstve, ale v podstate už nemám zodpovednosť za jednu reportáž, ale za 30 reportáží – to je jediný rozdiel. A tie dokumentárne filmy sú pre mňa naozaj relax, lebo je to niečo, čo nemusíte mať hotové za deň ani za týždeň ani za mesiac.

• Kedy a prečo vôbec ste sa začali venovať zaznamenávaniu spomienok preživších?

Ja som mala veľké šťastie, že som žila v rodine, ktorá bola vždy niekoľkogeneračná a vo svojich úplne najlepších časoch bola takmer až päťgeneračná. Mala som úžasného prastarého otca, čiže starého otca mojej mamy, ktorý s nami žil v jednej domácnosti. On bol ročník 1905, volal sa Aladár a zomrel na Vianoce v roku 1999, čiže ja už som vtedy mala 19 rokov, takže sme mali dosť času sa rozprávať a dosť času sa spoznávať. Ja som mala hlavne dosť času sa ho pýtať. On bol dedinský učiteľ a bol

to veľmi dobrý rozprávač, bol to skvelý spoločník, bol to veľmi zaujímavý človek a evidentne aj muž, lebo bol 5-krát ženatý.

Kým sú tu ľudia, ktorí o tom vedia hovoriť osobne, tak mi prišlo v podstate až také mrhanie mojim časom a hlavne ich, sa ich na to nespýtať. Naozaj, veľa z nich je ochotných vám povedať aspoň tie základné informácie. A z toho veľkého množstva sa vždy nájde aspoň maličká skupina, ktorá, keď im ukážete, že sa o to naozaj zaujímate, že o tom niečo viete, že rozumiete tomu, čo vám budú hovoriť, tak sú ochotní vám porozprávať taký príbeh, že keby ste si ho vymysleli, tak vám ho naozaj nikto neuverí.

● **Prečo práve téma druhej svetovej vojny a holokaustu? Čím vás tak zaujala?**

Je tam najviac príbehov. Naozaj, v celej našej histórii vlastne od roku 1938 až do 53-ho, keď to tak zoberieme - do smrti Stalina a Gottwalda, je proste najviac príbehov, ktoré stoja za to, aby sme ich nielen poznali, ale hlavne, aby sme ich nezabudli.

● **Vy aj pani Viola ste obe rodáčky z Lučenca. Poznali ste sa osobne ešte predtým, ako ste začali spolupracovať na knihe?**

Ja som pani Violu spolu s jej manželom, pánom Fischerom, stretávala každý deň, keď som sa vracala zo svojej základnej školy na druhý koniec mesta, kde sme bývali. Oni chodili každý deň popoludní korzovať po hlavnej ulici, po tom starom Lučenci. Nepoznali sme sa osobne.

Pán Fischer zomrel a pani Fischerová sa po jeho smrti odsťahovala do Prahy k svojej dcére, ktorá sa o ňu starala. A ja som odišla do Bratislavy a začala som nakrúcať tieto najprv teda reportáže a potom dokumentárne filmy pod hlavičkou „Neumlčaní“. A vždy, keď som dotočila ďalší a ďalší, tak vždy som sa tak nejakým záračným spôsobom dostala k menu alebo k indícií ohľadne

ďalšieho človeka, ktorý by teda mohol byť ďalším protagonistom toho filmu. A takto som sa dozvedela, že vlastne v Prahe žije Slovenka, ktorá prežila 4 koncentráky aj pokusy tímu okolo Dr. Mengeleho a dokonca ušla z pochodu smrti a že teda žije v Prahe. Tak som sa vydala po týchto stopách a trvalo to dosť dlho, kým som zistila kto by tá Slovenka mohla byť. No a nakoniec najväčšie prekvapenie bolo, že to bola moja pani Viola, ktorú som poznala od detstva.

● **Predpokladám, že opakované stretnutia vytvorili medzi Vami a pani Violou silnejšie puto. Ako by ste charakterizovali Váš vzťah?**

Vzťah medzi nami bol veľmi príjemný. Ja som z nej naozaj mala pocit, že ma berie ako svoju kamarátku. To bolo na tom úžasné, že medzi nami vlastne nejakým spôsobom neexistovala taká tá veková bariéra.

● **Vám sa pani Fischerová dokonca zdôverila aj s takými spomienkami, o ktorých nevedeli ani jej rodinní príbuzní.**

Vedela som od nej, že ona nerozprávala doma žiadne podrobnosti. Rodina vedela, samozrejme, čím si prešla. Pán Fischer pravdepodobne vedel oveľa viac, ale s ním som sa už rozprávať nemohla, keďže už bol niekoľko rokov po smrti. Dcéram to nikdy rozprávať nechcela. Jednak preto, že sa bála, že ich to veľmi raní, a jednak predsa len ona bola z generácie, kedy sa o určitých veciach nerozprávalo vôbec. A toto sa týkalo sexuality alebo teda reprodukčných orgánov a to bola taká tá tabu téma aj u nich doma. Jej dcéra, u ktorej žila pani Fischerová, mi po tom ako si prečítala rukopis, povedala, že je veľmi vďačná, že si mohla prečítať, čo všetko jej mama musela prežiť, lebo ju teraz, po toľkých rokoch, oveľa lepšie chápe ako predtým.

● **Pani Viola sa dožila aj vydania knihy. Ako ona vnímala úspech svojho životného príbehu medzi čitateľmi?**

Rovnako ako ja bola veľmi zaskočená. Bola vďačná, bola naozaj rada. Ani jedna z nás netušila, že tých čitateľov bude až tak strašne veľa a sme na to v podstate svojím spôsobom aj hrdé, a vnímame to s veľkou pokorou. Ona z toho bola veľmi, veľmi zaskočená a vždy hovorila, že všetci tí, ktorí už nemohli ten svoj príbeh napísať, tak tí si to zaslúžia.

● **Zaujímalo by ma, či sú nejaké udalosti, o ktorých Vám pani Viola rozprávala, no nie sú v knihe zaznamenané?**

Áno. Je jeden taký zážitok, ktorý pre ňu bol veľmi dôležitý a hovorila mi, že ten zvuk počuje ešte niekedy vo svojich zlých snoch aj teraz. Nie je v knihe, pretože je to jediná vec, ktorú si pani Fischerová pamätala inak, ako sa historicky naozaj stala. Ja vám ten príbeh porozprávam. Keď prišla pani Fischerová do Birkenau, ešte tam existovali obidva ro-

dinné tábory – jeden z Terezína a druhý sa volal tzv. cigánsky rodinný lágér, čiže rómsky – ten založil Mengele, doteraz v postate nikto nevie dať odpoveď na to prečo. Jediná taká základná je, že mnoho z tých Rómov malo inú telesnú konštrukciu ako Slovania alebo teda ako, povedzme, Nemci, ktorí teda boli zavretí kvôli odbojovej činnosti. A tým, že to boli častokrát uzavreté skupiny a bol tam incest, tak tam boli rôzne telesné nedostatky, rôzne telesné vady, ktoré proste Mengeleho zaujímali a z týchto ľudí – bolo ich v najvyššom počte 3100 a v čase, keď likvidovali tábor 2800 – dal zabiť injekciou do srdca približne 140 Rómov, ktorých vyvarili a vlastne ich kosti poslali do Berlína, aby tam urobili na novovznikajúcom múzeu rasovej čistoty a hygieny výstavu o tom, ako teda vyzerá degenerovaný človek. A tento rodinný cigánsky lágér likvidovali v auguste 1944. Pani Fischerová povedala, že si doteraz pamätá krik tých ľudí, že si pamätá tie hrozné stony a ten hrozný rev.

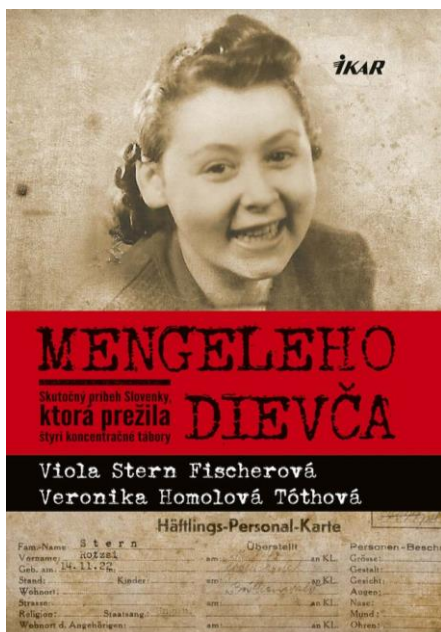
● **Ako sa Vám spracúval takýto ťažký príbeh? Prišli niekedy chvíle, kedy ste neboli schopná písať, alebo, kedy ste aj pochybovali, či knihu vôbec dopíšete?**

Nikdy som nepochybovala, či ju dopíšem, keď už som sa do nej pustila. Keď som pani Fischerovej vysvetľovala, aké to bude ťažké a náročné, tak to bolo až po tom, keď ja som si vlastne tak sama v sebe povedala, že: „Keď táto žena mala silu to prežiť, má silu mi to porozprávať, tak ja predsa nemôžem nemať silu to napísať“. To písanie nebolo častokrát príjemné, niekedy som od neho utiekla naozaj aj na týždeň, dva, tri. Nie je dobré zase robiť veľké prestávky, lebo je ťažké sa vrátiť potom naspäť. Ale áno - boli časti, ktoré boli veľmi, veľmi náročné. A keď som ich dopísala o druhej, o tretej ráno, tak som sa išla pozrieť do detskej izby a poďakovať za to, že tam v bezpečí spí moje dieťa.

● **Môžeme sa tešiť na ďalšiu knihu od Vás?**

Áno, píšem ďalšiu knihu. Keď mal tento príbeh taký úspech, tak mi vydavateľstvo dalo voľnú ruku na ďalšie 2 príbehy. Ten ďalší, ktorý teraz píšem, sa týka Jozefa Gabčíka - jednej z najväčších osobností Slovenska, o ktorom vieme naozaj veľmi málo. Ale netýka sa len jeho. Týka sa ženy, na ktorú sa veľmi nespravodlivo zabudlo. A je to žena, vďaka ktorej mal Gabčík neuveriteľné zázemie v tom nepriateľskom prostredí. Je to žena, u ktorej sa skrýval v tú noc, kedy Gestapo obrátilo Prahu po atentáte hore nohami trikrát, a ona mala odvahu ho skrývať. A mala ju preto, lebo ho veľmi milovala. A on veľmi miloval ju.

**GABRIELA BALÁŽOVÁ, Foto: VKMR
Technická spolupráca: Ján Kubica**

POVEDZ SLOVO ČISTÉ V TRENČÍNE

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne v rámci cyklu **Predstavujeme literátov Trenčianskeho kraja** zorganizovala **8. novembra 2017 besedu s prozaikom, scenáristom, publicistom a autorom kníh literatúry faktu Antonom Balážom.**

Na besedu s autorom, rodákom z Lehoty pod Vtáčnikom, ktorý v súčasnosti žije v kopiančiarkej obci Hrašné, sme pozvali žiakov Dopravnéj akadémie v Trenčíne. Sú to študenti zapojení do celoslovenského projektu Záložka do knihy spája slovenské školy: Literárne osobnosti môjho regiónu. Do tejto pomyslenej či symbolickej literárnej záložky im teraz pribudol popredný slovenský spisovateľ, autor početných románov, filmových a televíznych scenárov, diel literatúry faktu o povojnových osudoch slovenskej židovskej komunity i spoluautor pamätí Michala Kováča *Môj príbeh občana a prezidenta*. Moderátorka podujatia Nora Hlubinová k autorovej tvorivej biografii ešte pridala aj početné preklady jeho diel, predovšetkým román *Tábor padlých žien* (ktorého anglický preklad Anton Baláž koncom septembra prezentoval pred publikom v Bruseli) či novely *Krajina zabudnutia*, ktorá vyšla v prekladoch do maďarčiny a hebrejčiny.

Ťažiskom besedy s takmer štyridsiatkou študentov bol nový román Anton Baláža *Povedz slovo čisté* – príbeh ostatných rokov života známej osobnosti medzivojnového literárneho života na Slovensku, básnika, literárneho vedca a kritika, tajomníka

Matice slovenskej a redaktora obnovených Slovenských pohľadov Štefana Krčméryho. Dejiskom príbehu je Psychiatrická liečebňa v Pezinku, kde Štefan Krčméry, viac ako dve desaťročia zápasíaci s duševnou chorobou, žil od roku 1949 do konca života vo februári 1955. Aj tu neúnavne pokračoval vo svojej tvorbe a texty, ktoré tu v tých rokoch vznikli, tvoria prílohu románu. Jeho dej má ale mnoho ďalších línií, zámerom autora bolo predstaviť ťažké a rozporuplné päťdesiate roky uplynulého storočia, kde popri známých literárnych osobnostiach D. Tatarkovi, A. Plávkovi, A. Matuškovci vstupovala na literárnu scénu mladá literárna a kritická generácia, nepopísaná a nezdeformovaná predchádzajúcim obdobím, generácia ktorá, rovnako ako Štefan Krčméry, chcela prispieť do nášho literárneho vývinu i spoločenského života svojím „slovom čistým“. Keď sa redaktorka regionálnej televízie TV Považie po skončení besedy autora opýtala, prečo zvolil pre román práve takýto názov, odpovedal jej, že v čase, keď sme konfrontovaní s toľkými „nečistými“, nenávisťnými, lživými slovami, výrazmi a obrazmi chcel poukázať na potrebu vnášania čistoty nielen do našich slov, ale aj do našich myslí – tak ako to robí dobrá a hodnotná literatúra.

Počas prípravy na písanie románu *Povedz slovo čisté* jeho autor často navštevoval našu Verejnú knižnicu Michala Rešetku, keďže máme v časopiseckom fonde k dis-

pozícii všetky ročníky krčméryovských Slovenských pohľadov i šesťväzkové vydanie výberu z Krčméryho diela, ktoré začalo vychádzať na začiatku päťdesiatych rokov a dnes je už väčšinou vo svojej komplexnosti nedostupné. V dokumentárnej prílohe románu Anton Baláž preto našej knižnici vyjadril v tomto zmysle aj poďakovanie za pomoc pri vzniku svojho nového diela.

Spoluorganizátorom besedy bol Klub nezávislých spisovateľov a z verejných zdrojov podujatie podporil Fond na podporu umenia.

SF, Foto: VKMR

JUBILANTKA MÁRIA JANKA JABLONSKÁ MOTIVUJE SVOJOU ČINORODOSŤOU

J. Jablonská (vpravo)

Vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne (VKMR) sa začiatkom októbra 2017 konala milá slávnosť. Členka Spolku slovenských spisovateľov, Literárneho

klubu Omega, predsedníčka krajskej organizácie Únie žien Slovenska pani Mária Jana Jablonská v kruhu množstva priateľov a priaznivcov oslávila svoje významné životné jubileum – 80. narodeniny. Pri tejto príležitosti jej prišla zablahoželať aj riaditeľka VKMR Gabriela Krokvičková.

Predseda Spolku slovenských spisovateľov poslal jubilantke Čestnú poctu za jej doterajšie celoživotné básnické dielo.

Predsedníčka Miestneho odboru Matice slovenskej a členka výboru trenčianskej odbočky Spolku slovenských spisovateľov Janka Poláková v laudácii pripomenula životné cesty, životné drámy aj úspechy, ocenenia jubilantky, skautky, poetky, národovkyne a neúnavnej organizátorky podujatí, ktorých cieľom je kultúrne zušľachtovanie nášho vnímania sveta a prostredia, v ktorom

žijeme. Že je to veľmi náročný proces, konštatovala vo svojom príhovore aj tajomníčka trenčianskej odbočky Spolku slovenských spisovateľov Margita Ivaničková. S uznaním a obdivom vyzdvihla celoživotný nadhľad pani Jablonskej, ktorá nikdy neustúpila od svojich humanistických princípov a to ani napriek úderom osudu. Nebojácne a nahlas vždy deklarovala našu principiálnu povinnosť rozoznávať dobro a zlo. A to aj v dnešnom čase, kedy civilizácia stratila sebareflexiu a tolerantnosť voči zlu prijala ako známku pokroku. Jubilantka vždy zápasila so smogom pseudomodernizmu a tak naďalej dodáva silu a optimizmus tým, ktorí defenzívne tvrdia, že sa „s tým nedá nič robiť“. Dá sa. Janka Jablonská je toho obdivuhodným dôkazom. Janka, úprimne blahoželáme!

MARGITA IVANIČKOVÁ, Foto: VKMR

FOTOGALÉRIA PODUJATÍ V TRENČIANSKEJ KNIŽNICI V 2. POLROKU 2017

Beseda s Michalom Vičarom (nielen) o jeho knihe Emběček kolem světa

Zuzana Mišáková: Povedz mi, čo čítaš... MUDr. Karol Gottschal

Beseda s Marcelou Laiferovou o knihe Ako si spríjemniť a okoreniť život

Cestovateľské zážitky Antonie Dvoranovej z Vietnamu, Kambodže a Hongkongu

Beseda v čítárni pod holým nebom s herečkou a scenáristkou Oľgou Beležovou

Máme radi umenie (prezentácia činnosti žiakov SZUŠ na Ul. L. Novomeského v TN)

Beseda s novinárom a pedagógom Patrikom Hermanom

Beseda s etnológičkou Katarínou Nádaskou o tradičnom zimnom zvykosloví

Nominant Nobelovej ceny za literatúru RUDOLF DOBIÁŠ v Prahe

Môj otec dostal pozvánku na slávnostný večer do pražského Národného divadla. Má 83 rokov, za sebou dva infarkty a zbabranú operáciu srdca, ktorá ho priviedla na prah smrti. Zle počuje, ťažko chodí, ale keď vidí peknú ženu, začne sa usmievať. Bolo jasné, že do Prahy nemôže ísť sám. Jasné bolo aj to, že pôjdem s ním. Rozmýšľal som, či by s nami nemala ísť aj nejaká ošetrovateľka, ale túto myšlienku som po chvíli zavrhol – určite by sme sa vadili, kto z nás s ňou bude spať. A nemohol som riskovať jeho ďalší infarkt.

Do Prahy sme šli vlakom, na stanici nás čakal vzdialený príbuzný Pavol. Hneď nás zobral na obed, potom na hotel. A na druhý deň nás zaviezol do Národného archívu na Chodov. Čakali nás tam vyšetrovacie spisy otcových kamarátov, ktorí boli v 50-tych rokoch zatvorení. Ak Boh dá, bude napísaný nový príbeh. V archíve sme dostali biele rukavičky, sadli sme si, a začali. Čo bolo treba, to som fotil. Zo spisov vystúpila nedávna minulosť. Otec s dcérou odsúdení na 12 rokov. Sťažnosť väzňa na mučenie. Zápisnica z výsluchu. Príkaz na vykonanie trestu. Odsúdenie 27-ročnej ženy na dlhoročné väzenie. Zhabanie majetku. Žiadosť o milosť, ktorú písala mama odsúdenej. Fotografie vystrašených mladých ľudí z troch pohľadov. Rozsudky, pečiatky, strašidelné slová ako Pankrác, Ilava, Leopoldov...

Cestou z archívu som sledoval okolie. Z billboardov na mňa pozeral Kajínka a propagoval svoj nový televízny seriál. Ten prepustený kriminálnik je bohatý, a taký populárny, že keby kandidoval za prezidenta, tak by ho možno aj zvolili. Ľudia odsúdení doslova za nič v 50-tych rokoch dnes nikoho nezaujímajú. Dočerta, kde sa stala chyba?

Na hoteli si otec žil svoj život. O deviatej bol v pyžame a v posteli. Tak som onedlho zhasol, a pokúšal sa zaspáť. Ešteže som si dal pár pív, aby sa mi zaspávanie darilo. Horšie bolo, že ráno o 6.45 bol otec umytý, oholený a oblečený v bielej košeli. Panebože, však sa ešte ani raňajky nevydávajú!!! A na

prechádzku je akosi skoro. Našťastie sa zapozeral do televízie, tak som sa postupne skultúrnil aj ja, na raňajky sme šli v rozumnom čase. A keďže bol 17. november 2017, dopoludnia sme sa šli pozrieť na Národnú triedu. Bol som zvedavý ako bude dlhšiu prechádzku zvládať, ale prekonal sa. Hotel nebol odtiaľ ďaleko, šli sme peši. Národná trieda bola už dopoludnia plná ľudí, ktorí proti niekomu protestovali, alebo niekoho iného podporovali. Študenti mávali českými zástavami. Kandidáti na prezidenta rozprávali do kamery. Všade sa pripomínalo vraždenie študentov počas nemeckej okupácie, a rok 1989. Keď sme tam prišli, ľudia práve vypískali Okamuru. Otec bol z toho úplne šokovaný. Na Slovensku sa 17-teho novembra nič nedeje, akurát pár politikov niekde položí vence a povie pár slov. V Prahe to vyzeralo na hotovú revolúciu. Pozeral okolo seba, hľadal nejakých známych z jáchymovských táborov. Ale tých už je málo. Nikde nikto známy, len Fero Mikloško s manželkou.

Na Národnú triedu sme sa vrátili podvečer, to sme už išli do divadla. Bola stále plná ľudí, zástav, sviečok. V Národnom divadle už bol kopec ľudí. Otec si podával ruky s politikmi a novinármi, ale zase žiadni známi

mukli. Napokon sa nejakí našli - 17. novembra spoločnosť Post Bellum vyznamenáva ľudí, ktorí sa postavili proti totalitnej moci. Na javisko prišli štyria starí ľudia, ktorí pre svoje postoje strávili mladosť vo väzení. Ich príbehy sú neveriteľné, nebudem ich tu opakovať, kto chce, ten si ich nájde. Večer bol úžasný – majestátnosť Národného divadla, scéna, 160 člený spevácky zbor, niekoľko sólistov, a štyria ľudia, ktorí sa na sklonku života dočkali ocenenia. Otec v divadle našiel ďalšieho mukla, s ktorým si podal ruku. Bol to Jiří Stránský.

Na druhý deň ráno sme cestovali domov. Na stanicu nás viezol taxík. Zastavili sme na križovatke. Pozrel som z okna, a videl obrovskú fotografiu Kajínka, ako sa na mňa posmešne usmieva. „Vidíš, takto sa to robí“ hovoril mi bohatý bývalý trestanec. Ďalší bývalý trestanec (ale chudobný) sedel za mnou v aute, a rozmýšľal nad poslednými tromi dňami. Možno napíše knihu o svojich kamarátoch. Nebude to veselé čítanie, takže si ju málokto kúpi. Ale je to skvelý námet, a bude to dobrá kniha. Potom ju pošlem Kajínkovi a napíšem mu do nej: TAKTO SA TO ROBI!

MIROSLAV DOBIÁŠ
Zdroj a foto: www.kns.sk

ŽIVIO

pre Janku Polákovú a Dušana Žembera

Literárnemu klubu Omega, ktorý pri Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne pôsobí vyše dvadsať rokov, patrí v kalendári podujatí VKMR vždy prvý štvrtok. Januárové stretnutie však tvorilo výnimku, pretože v rámci neho literárni nadšenci zablahoželali svojim dvom výnimočným členom – Janke Polákovovej a Dušanovi Žemberovi k životným jubileám. **PM**

VÝSLEDKOVÁ LISTINA

25. ročníka

celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého STUDŇA SA TAJNE S DAŽĎOM ZHOVÁRA

Zoznam ocenených v žánri POÉZIA

Katégorieia: mládež (15 – 20 rokov)

1. miesto: Magdaléna Martišková, Topoľčany
 2. miesto: Eliška Kohlíčková, Příbram (ČR)
 3. miesto: Šimon Barát, Súľovce
- Cena primátora mesta Trenčín: Alexandra Hoštáková, Trenčín
Cena Miestneho odboru Matice slovenskej v Trenčíne: Agáta Záchenská, Trenčín

Zoznam ocenených v žánri PRÓZA

Katégorieia: mládež (15 – 20 rokov)

1. miesto: Emma Lacová, Zlaté Moravce
 2. miesto: Barbora Musilová, Dubové
 3. miesto: Kristína Hírešová, Dubnica nad Váhom
- Cena primátora mesta Trenčín: Eliška Kohlíčková, Příbram (ČR)
Cena Miestneho odboru Matice slovenskej v Trenčíne: Ema Nemčovičová, Trenčín
Cena poroty: Karin Kopčová, Jasenov

Zoznam ocenených v žánri POÉZIA

Katégorieia: dospelí (nad 20 rokov)

1. miesto: Andrea Trusková, Trenčín
 2. miesto: Martin Lančarič, Trenčín
 3. miesto: Ľubomír Mareta, Trenčín
- Cena primátora mesta Trenčín: Alena Mária Kumprechtová, Galanta
Cena Miestneho odboru Matice slovenskej v Trenčíne: Gustáv Rumánek, Stará Turá
Cena poroty: Anna Prnová, Horné Srnie
Zvláštna cena poroty: Eva Očkayová, Martin
Zvláštna cena poroty: Mária Reháková, Trenčín – Kubra

Zoznam ocenených v žánri PRÓZA

Katégorieia: dospelí (nad 20 rokov)

1. miesto: Jaroslav Janečka, Trenčín
 2. miesto: Kristína Leonhard (vlastným menom Kučeráková), Zvolen
 3. miesto: Adela Oravcová, Pezinok
 3. miesto: Zuzana Martišková, Topoľčany
- Cena primátora mesta Trenčín: Mária Daneková, Čáry
Cena poroty: Jozef Páleník, Svinná
Cena Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne: Ružena Viskupičová, Trenčín (za dlhoročnú účasť v súťaži)

Zoznam ocenených v tematickej oblasti PRAVDE A NÁRODU

1. miesto: Milan Maťaše, Trenčín
2. miesto: Elemír Beďatš, Trenčianske Mitice
3. miesto: Lýdia Šimková, Trenčín

V prvý deň posledného mesiaca roka 2017 slávnostne vyhodnotili 25. ročník celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého „Studňa sa tajne s dažďom zhovára“. Výsledky vyhlásili tradične v trenčianskej knižnici za účasti laureátov a členov poroty.

Na súťaži zastrešovanej Miestnym odborom Matice slovenskej v Trenčíne, Verejnou knižnicou Michala Rešetku v Trenčíne, mestom Trenčín a Trenčianskym samosprávnym krajom sa po vlašnej premiére opäť organizačne podieľala aj Krajská odbočka Spolku slovenských spisovateľov v Trenčíne. Odborná porota v zložení - **Jaroslav Rezník**

(predseda), **Margita Ivaničková**, **Janka Poláková**, **Ján Maršálek** - hodnotila literárne práce v dvoch vekových kategóriách. Voľný výber žánru a témy sprevádzala ponuka tematickej oblasti „Pravde a národu“ v duchu životného kréda Jozefa Miloslava Hurbana. Literárna súťaž Jozefa Braneckého bola pôvodne určená len pre stredoškôľakov, v súčasnosti je otvorená všetkým priaznivcom literárnej tvorby. Vznikla pred 25 rokmi na pôde Miestneho odboru Matice slovenskej v Trenčíne. Má poetický názov – Studňa sa tajne s dažďom zhovára. Práve studňa z Trenčianskeho hradu symbolizuje vodu, bez

ktorej neexistuje život a nevyschne vďaka dažďovým kvapkám v podobe literárnych talentov. Súťaž je venovaná pamiatke literáta, historika, spisovateľa a pedagóga, ktorý v Trenčíne strávil významnú časť svojho života.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR

HUDOBNÝ KABINET UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE

Kabinet pre hudobnú minulosť, súčasnosť a budúcnosť

Univerzitná knižnica v Bratislave (UKB) mala v treťom štvrtroku kalendár „nabitý“ kultúrnymi podujatiami. Pre všetkých kolegov z knižnic na Slovensku vyberám aspoň informácie z agendy Hudobného kabinetu UKB, ktorý v septembri otvoril bránu Lisztovej záhrady s malebným nádvorím, zoznámil verejnosť s atraktívnou témou umeleckého spracovania fauny a flóry, spoluorganizoval 7. konferenciu hudobných knihovníkov a vedúca Hudobného kabinetu sa aktívne zúčastnila dvoch konferencií.

Združenie historických miest a obcí Slovenskej republiky už niekoľko rokov organizuje *Dni Európskeho kultúrneho dedičstva*. Tohoročnú tému *Pamiatky a príroda* tvorivo obohatila Univerzitná knižnica v Bratislave. V dňoch 15. - 16. 9. 2017 sprístupnila historickú **Lisztovu záhradu a Lisztov pavilón**. V spolupráci s Národným Trustom, n. o., priblížila formou komentovaných výkladov históriu záhrady a pavilónu, v ktorom 35 rokov sídlil Hudobný kabinet. Prednášky doplnili fotografie záhrady a pavilónu zo 70-tich rokov 20. storočia ako aj súčasných priestorov Hudobného kabinetu. Zároveň sa prezentoval vzťah hudobného génia Franza Liszta k Bratislave. Atmosféru dotvorili nahrávky Lisztových kompozícií. Súčasťou podujatia bola **výstava s témou prírody** v klasickej i populárnej hudbe. Hudobný kabinet ponúkol zo svojho fondu audio a audiovizuálne ukážky diel s prírodnou tematikou. Návštevníci si mohli zvoliť počúvanie hudby aj podľa vlastného výberu z ponukového „playlistu“. Výstavu ilustrovali originálny či reprodukcie obalov a notového materiálu, ako aj textové informácie k svetoznámych dielam. Výstavný priestor kolorovalo premietanie baletu *Labutie jazero*. Výstavy navštívilo približne 350 hostí z celého sveta, ktorí zanechali svoje názory a poďakovania v knihe podpisov. Návštevníkov uchvátil historický exteriér s výhľadom na Bratislavský hrad. V rámci prirodzenej interakcie sme získali spätnú väzbu od nemeckých záujemcov o hlboký vzťah Franza Liszta k Bratislave, od návštevníčky z Izraela, ktorá neskrývala dojatie pri izraelskej štátnej hymne a jej súvislosti so Smetanovou *Vltavou*. Podnetný bol rozhovor s nórskymi intelektuálmi, ktorý vyústil do akvizičného návrhu skladieb s prírodnou tematikou od nórskych skladateľov. Hostia získali okrem kultúrneho zážitku a nových vedomostí aj propagačné materiály Univerzitetnej knižnice v Bratislave, bulletinu o Hudobnom kabinete a podobne. O niekoľko dní neskôr UKB hostila **7. konferenciu**

hudobných knihovníkov, archivárov a múzejníkov organizovanú Slovenskou národnou sekciou Medzinárodnej asociácie hudobných knižníc (SNS IAML, 26. – 27. 9. 2017). V Seminárnej sále Klarisea sa najskôr konalo Plenárne zasadnutie SNS IAML, ktoré prezentovalo správu o činnosti a hospodárení SNS IAML, informácie o Výročnej konferencii IAML v Rige a o zmene vedenia a sídla centrály SNS IAML. V nasledujúcej konferenčnej časti sa účastníci oboznámili s muzikologickými príspevkami o ľudovej a umeleckej hudbe ako aj o hudobných pozostalostiach skladateľov uložených v jednotlivých slovenských knižniciach. Z kvalitných príspevkov vyberám najmä upriamenie pozornosti na nedocenenú osobnosť skladateľa Jozefa Grešáka v prednáškach Mgr. Silvie Fecskovej a Prof. Mgr. Art. Ireny Medňanskej, PhD. V nasledujúcom príspevku Mgr. Art. Emília Sadloňová, PhD. priblížila nielen nedocenenú ale, žiaľ, aj neznámu tenorovú hviezdú svojich čias Rudolfa Petráka. Druhá – knihovnícka časť konferencie sa zaoberala prácou s hudobnými fondmi a zbierkami na Slovensku a v Čechách. Vedúca hudobného oddelenia Českej národnej knižnice prom. fil. Zuzana Petrášková referovala o spracovaní historických hudobných zbierok v Českej republike. Databáza je prepracovaná do detailov vrátane vyhľadávania podľa notových incipitov prevedených do číselných kódov. Najväčšiu diskusiu vyvolala digitalizácia zvukových dokumentov a ich sprístupnenie na internete. Paradoxne, problémom nebol autorský zákon alebo technická stránka digitalizácie. Kameňom uholným je zatiaľ chýbajúce centrálné riadenie digitalizácie pre všetky hudobné knižnice v Slovenskej republike, kvôli čomu si každá knižnica digitalizuje podľa svojho systému, so svojím softvérom a svojím spôsobom sprístupňovania. Ústredné riadenie by poskytlo jednotnú metodiku, čím by ušetrilo finančné náklady a zabránilo multiplicitnej práci knihovníkov na celom Slovensku, ktorí by sa tak mohli venovať mnohým ďalším dôležitým oblastiam. V konečnom úspešnom výsledku by pomyselné tri Svätoplukove prúty jednotnej digitalizácie poskytli ucelenú tvár celej digitalizovanej zbierky slovenských knižníc.

Po skončení prvého dňa konferencie hostia absolvovali exkurziu v Kabinete starých rukopisov a tlačí, v Hudobnom kabinete ako aj návštevu Lisztovej záhrady a pavilónu. Večer spríjemnil koncert študentov bratislavského Konzervatória a spoločenské posedenie. Hudobný kabinet UKB nadviazal viaceré kontakty s perspektívou spolupráce v oblasti digitalizácie zvukových dokumentov, už digitalizovanej kroniky ZUŠ M. Ruppeldta a Ruppeldtových rukopisov ako aj knižných a notových darov pre HK, exkurzií a ďalších možností. Konferencie, ktorá bola prístupná iba registrovaným účastníkom, sa zúčastnilo 18 prednášateľov a 32 hostí. Spoluorganizátori a hostia si vymenili propagačné materiály o činnosti UKB, Hudobného kabinetu, SNS IAML

alebo Hudebního oddelení České národní knihovny v Praze. Z konferencie bude publikovaný zborník v elektronickej podobe.

V závere konferencie sa generálna riaditeľka UKB Ing. Silvia Stasselová ako aj zástupcovia ďalších organizácií a všetci prítomní úprimnými slovami a kyticami poďakovali dlhoročnej predsedníčke SNS IAML PhDr. Anne Kucianovej, PhD. za jej odbornú a vytrvalú prácu pre slovenské hudobné knihovníctvo s reprezentáciou na medzinárodnej úrovni.

Hudobný kabinet sa v osobe svojej vedúcej Mgr. Veroniky Bakičovej, PhD. aktívne zapojil do dvoch konferencií. Pri príležitosti 300. výročia narodenia Márie Terézie usporiadala Univerzitná knižnica v Bratislave vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou **Mária Terézia a jej doba vo svetle pomocných vied historických** (7. – 8. 9. 2017). Dr. Veronika Bakičová prispela svojím referátom *Hudba z doby Márie Terézie oživená bratislavským súborom Musica aeterna*. Predstavila hudbu galantného a citového štýlu 18. storočia v umeleckom podaní najvýznamnejšieho komorného orchestra starej hudby na Slovensku a bývalom Československu s názvom Musica aeterna, ktorý sa zrodil a dodnes pôsobí v Bratislave. V meste, v ktorom bola Mária Terézia korunovaná a ktoré často navštevovala z dôvodu pätnásťročného pobytu jej dcéry Márie Kristíny s manželom miestodržiteľom Uhorská Albertom Sasko-Tešínskym na Bratislavskom hrade (1766 – 1781).

O necelý mesiac neskôr, 4. 10. 2017, Dr. Bakičová vystúpila na konferencii **Ján Batka, legendárna osobnosť kultúrneho života v Prešporke**, ktorú zorganizovalo Múzeum mesta Bratislavy. V príspevku sa zamerala na angažovanosť Johanna Batku v Cirkevnom hudobnom spolku pri Dóme sv. Martina v Bratislave koncom 19. a začiatkom 20. storočia. Prezentovala informácie zo svojho štúdia historických dokumentov o uvedenom spolku s orientáciou na pôsobenie dirigenta Alexandra Albrechta, teda na prelom storočí a na prvú polovicu 20. storočia. Zámerne sa nevenovala glorifikácii Batku, keďže jeho veľké zásluhy sú všeobecne známe a ďalej stále objavované. Vybrala tie archívne dokumenty, ktoré dopĺňujú originálnu osobnosť Batku, ktorý bol tiež len človek a robil chyby. Prirodzene, aj nesprávnymi rozhodnutiami ovplyvňoval kultúrne a historické dianie v Bratislave, preto by sa tejto oblasti mala venovať pozornosť. Cieľom štúdie, ktorá bude publikovaná v tlačenej podobe zborníku, je doplniť súčasné znalosti o Batkovi, čo by mohlo viesť k postupnému kompletizovaniu jeho profilu.

Podujatia Hudobného kabinetu sú len zlomkom všetkých vedeckých a odborných aktivít UKB ako aj komunikácie so širokou verejnosťou prostredníctvom kultúrnych akcií. Verím, že naša práca prispieva k zvýšeniu povedomia verejnosti o knižniciach ako aj k vzbudeniu aktívneho záujmu o knižnice. **VERONIKA BAKIČOVÁ, Foto: UKB**

Medzi ocenenými osobnosťami aj knihovníčky

Už tradične patril prvý októbrový pondelok odovzdávaniu cien Flores Musarum, určených významným osobnostiam a kolektívom Trenčianskeho kraja z oblasti kultúry. A už tradične hostili slávnostný galavečer priestory historickej kasárne Trenčianskeho hradu. Medzi laureátmi nechýbalo ani sedem knihovníčok.

Spomedzi pracovníčok Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne (VKMR) si ocenenia z rúk predsedu Trenčianskeho samosprávneho kraja Jaroslava Bašku a riadi-

teľky VKMR Gabriely Krokvičkovej prevzali Darina Kuchtová (pri príležitosti pracovného jubilea) a Helena Kadlíčková (pri príležitosti životného jubilea).

V sprievodnom programe vystúpili sólisti orchestra Zlaté husle a jedna z ocenených, talentovaná speváčka Nina Kohoutová. Galavečer zorganizovalo Trenčianske osvetové stredisko v spolupráci s Verejnou knižnicou M. Rešetku v Trenčíne, Trenčianskym múzeom a Galériou M. A. Bazovského v Trenčíne. Na príprave podujatia sa

podieľali aj študenti Strednej odbornej školy sklárskej Lednické Rovne, ktorí sú autormi ocenení Flores Musarum.

PM, TNOS, Foto: Radovan Stoklasa

Predseda TSK Jaroslav Baška odovzdáva ocenenie Darine Kuchtovej

Predseda TSK Jaroslav Baška odovzdáva ocenenie Helene Kadlíčkovej

V knižnici rozkvitla unikátna rozprávková záhrada

Osmijanko dokáže divy, ale vegetáciu v meste pod hradom Matúša Čáka zatiaľ neoklamal.

Záhradka vyrástla v priestoroch detského oddelenia Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne začiatkom jesene. Okrem pestrofarebných kvietkov a stromov lemovaných plôtikom s útulným pelieškom v nej priamo medzi knihami kvitli aj riekanky, príslovia a porekadlá. Umelecký skvost bol všetkým návštevníkom prístupný do 8. novembra 2017.

Osmijankova literárna záhrada tvorí súčasť putovnej výstavy, ktorá si kladie za cieľ motivovať deti k rozhovorom a tvorivým aktivitám v školách a rodinách. Expozícia so sprievodnými aktivitami ich má zároveň posmeľovať, aby rozprávali o zážitkoch z čítania. Hlavným organizátorom výstavy je nezisková organizácia Osmijanko, nesúca meno kultovej postavičky s kapsičkou plnou rozprávok z dielne Kristy Bendovej.

Zážitky zo zákutí literárnej záhrady vo VKMR si medzi prvými odniesli tretiaci zo Základnej školy na Bezručovej ulici v Trenčíne. Počas vernisáže absolvovali osem tematických stanovišť vrátane „močiara porekadlovníka“, cez ktorý mohli prejsť až keď poskladali jednotlivé porekadlá. Lebo, ako sa hovorí (nie len) v Osmijankovej krajine – kto lenivo žije, sám seba bije. „Keď, sme vošli do knižnice, skoro sme odpadli. Chodíme tam s deťmi pravidelne, lenže teraz sa všetko zmenilo na čarovný svet. Privítal nás Osmijanko, spo-

znali sme množstvo literárnych postáv, pohrali sa s Osmidunčom. Žiaci odchádzali nadšení,“ prezradila učiteľka Paulína Ripková. Ako dodala, vďaka takýmto podujatiam deti strácajú strach z komunikácie, pričom inšpiráciu v nich nachádzajú aj pedagógovia.

Realizáciu výstavy vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne z verejných zdrojov finančne podporil Fond na podporu umenia.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR

Článok bol uverejnený v Trenčianskych novinách (roč. 58, č. 40/2017, s. 7)

KNIŽNÁ NOVINKA Z REGIÓNU

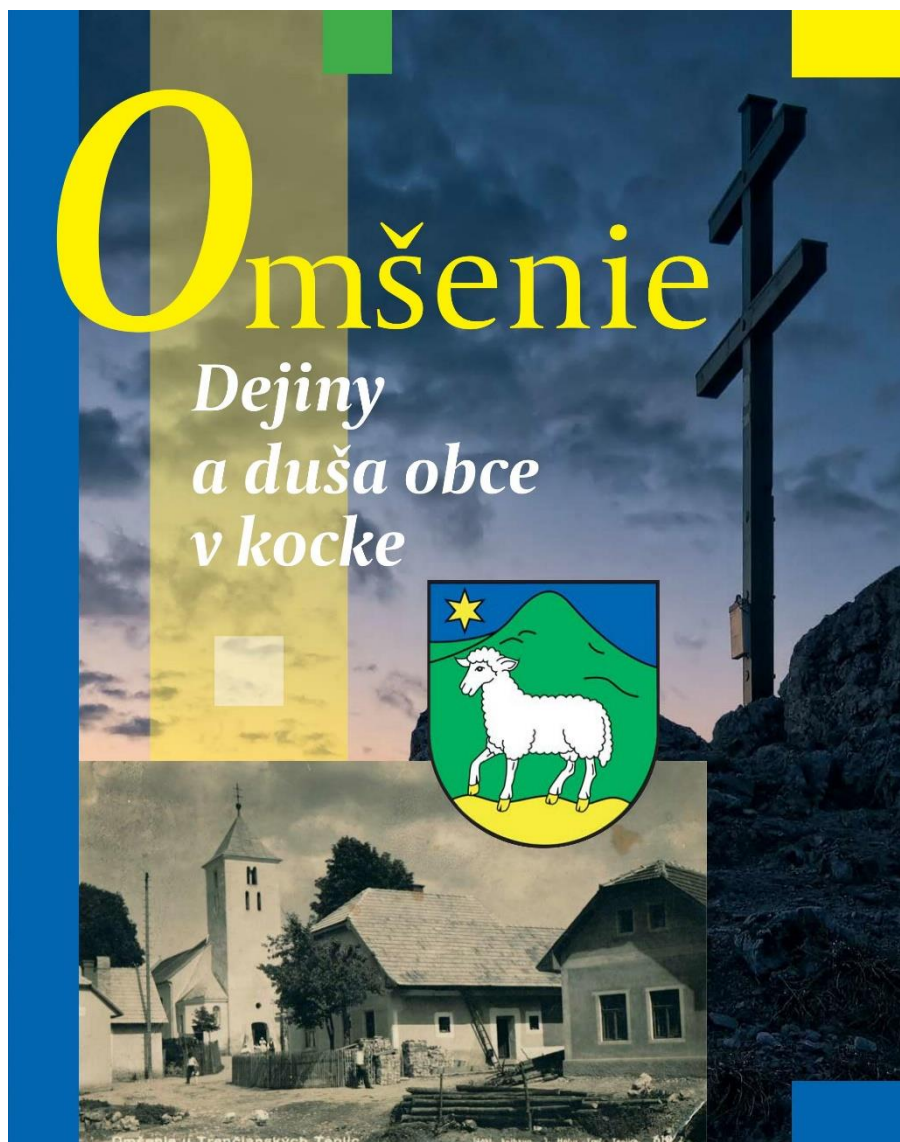
Peter Martinák a kolektív. Omšenie. Dejiny a duša obce v kocke. Omšenie 2017, 300 s.

Pri príležitosti 685. výročia prvej písomnej zmienky o obci Omšenie sa rozhodla obec, na čele s pánom starostom Alojzom Marčekom, vydať knihu, ktorá v zhutnenej podobe podá o nej informácie. Jej zostavením bol poverený Peter Martinák, ktorý oslovil odborníkov z rôznych vedných oblastí. A už tu treba oceniť, že sa mu podarilo zostaviť kvalitný kolektív autorov, v ktorom sú popri profesionálnych prírodovedcoch, historikoch a etnológoch zastúpení aj bádatelia z domácich radov, ktorí obzvlášť dobre poznajú miestne reálie. Táto skutočnosť sa veľmi pozitívne odrazila na kvalite rukopisu celej publikácie.

Monografia má logickú štruktúru. Jej úvodná kapitola je venovaná charakteristike obce, jej miestnych častí, prírodným pomerom a symbolom obce. Jej hlavná časť je venovaná histórii obce od najstarších čias, cez obdobie stredoveku, novoveku až po súčasnosť. Vhodne na túto časť práce nadväzujú ďalšie nosné kapitoly venované miestnemu folklóru, ľudovým zvykom, odevu, remeslám a celkovému tradičnému spôsobu života v Omšeni. Osviežením, popri faktografickej časti práce, sú osobné svedectvá pamätníkov z obce vrátane miestnych panoptických postáv. Záverečné časti práce sú venované spolkovému životu v obci a športovým aktivitám, ktoré na prekvapenie osobitne dobre fungujú v obci aj v súčasnosti.

O monografii „Omšenie Dejiny a duša obce v kocke“, ktorá je určená predovšetkým občanom a miestnym rodákom, možno povedať, že svojím obsahom prekračuje miestne dejiny a významne obohacuje v tomto zmysle aj mozaiku dejín a poznanie súčasného Slovenska. Už teraz ju možno odporučiť na štúdium a čítanie tak odborníkom z rôznych vedných oblastí ako aj širokej laickej verejnosti.

Prof. PhDr. JOZEF BÁTORA, DrSc.
vedúci Katedry archeológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave

Peter Martinák a kolektív

Autorom obálky monografie obce Omšenie je výtvarník Jozef Vydrnák

Jubileá nežijúcich spisovateľov z Trenčianskeho kraja (prispadájúce na prelom rokov 2017 a 2018)

Literatúra zohráva najkrajšiu úlohu v duševnom bohatstve človeka. Práve ona formuje ľudstvo v jeho psychickom i morálnom vývoji a stáva sa jeho tzv. duševnou potravou. Veď ako povedal známy učiteľ, filozof a spisovateľ Jan Amos Komenský: „Dobré knihy, ak sú skutočne dobre a múdro napísané, sú cibrením ducha, pilníkom súdnosti, masťou

na oči, lievikom múdrosti, zrkadlom cudzích myšlienok a činov, našich vlastných potom vodidlom.“

Viacero osobností našej histórie zasvätilo svoj život práve ušľachtilej práci spisovateľa. Svedčí o tom nespočetné množstvo diel, klenotov slovenskej literatúry. I náš Trenčiansky región sa môže pýšiť mnohými

autormi, ktorí zostanú navždy zapísaní v dejinách slovenskej literatúry a kultúry. Pripomeňme si mená už nežijúcich spisovateľov z nášho kraja, ktorých výročie narodenia či úmrtia pripadlo na záver roku 2017 a začiatok roku 2018.

DARINA KUCHTOVÁ

„Tu sme len chvíľku, ale v knihách žijú naše myšlienky dlhý čas.“ (Jan Neruda)

NOVEMBER 2017

BERZEVICI, Henrich	365. výročie narodenia (01.11.1652 – 20.06.1713)
BRANECKÝ, Jozef	55. výročie úmrtia (31.03.1882 – 14.11.1962)
GAVLOVIČ, Hugolín	305. výročie narodenia (11.11.1712 – 04.06.1787)
MACHALA, Drahoslav	70. výročie narodenia (16.11.1947 – 01.01.2015)
MIČÁTEK, Ján Branislav	180. výročie narodenia (19.11.1837 – 24.01.1905)
OKÁLI, Daniel	30. výročie úmrtia (09.03.1903 – 23.11.1987)
PAVELKA, Ján Nepomuk	210. výročie narodenia (04.11.1807 – 23.03.1878)
SCHRAMEK, Ľubomír	10. výročie úmrtia (04.10.1944 – 17.11.2007)
SÖRÉNI, Ladislav	265. výročie úmrtia (24.10.1670 – 13.11.1752)
STACHO, Pavol	130. výročie narodenia (17.11.1887 – 26.07.1946)
ŠTÚR, Anton	160. výročie narodenia (27.11.1857 – 26.03.1937)

DECEMBER 2017

ALAGOVIČ, Ladislav	250. výročie narodenia (14.12.1767 – 31.12.1846)
BÉLIK, Jozef	260. výročie narodenia (01.12.1757 – 05.03.1847)
BLAHOUTOVÁ-POSPÍŠILOVÁ, Ružena	45. výročie úmrtia, 125. výročie narodenia (30.12.1892 – 09.12.1972)
BOOR, Peter	135. výročie narodenia (16.12.1882 – 04.12.1966)
CÁDRA, Ján	135. výročie narodenia (06.12.1882 – 07.10.1927)
FRIČ, Imrich	120. výročie narodenia (27.12.1897 – 25.11.1973)
KRČMÉRY, Štefan	125. výročie narodenia (26.12.1892 – 15.02.1955)
MESÁROŠ, Andrej	205. výročie úmrtia (23.10.1741 – 12.12.1812)
SMREK, Ján	35. výročie úmrtia (16.12.1898 – 08.12.1982)

JANUÁR 2018

BODICKÝ, Cyril	155. výročie narodenia (31.01.1863 – 18.09.1945)
HOLLÝ, Jur	200. výročie úmrtia (13.02.1760 – 28.01.1818)
KOVÁČ, Pavol	320. výročie narodenia (15.01.1698)
OČOVSKÝ, František Augustín	120. výročie úmrtia (29.01.1816 – 30.01.1898)
PAULENDA, Pavel	10. výročie úmrtia (01.06.1958 – 25.01.2008)
ŽLEBEK, Andrej	185. výročie úmrtia (01.04.1774 – 10.01.1833)

FEBRUÁR 2018

BELLAI, Ernest	205. výročie narodenia (18.02.1813 – 04.10.1848)
CÁDRA, Fedor	20. výročie úmrtia (18.04.1926 – 10.02.1998)
HLAVÁČ, Štefan	35. výročie úmrtia (23.12.1903 – 11.02.1983)
HURBAN, Jozef Miloslav	130. výročie úmrtia (19.03.1817 – 21.02.1888)
PILÁRIK, Štefan	325. výročie úmrtia (1615 – 08.02.1693)

MAREC 2018

AMBRO, Ignác Romuald	265. výročie narodenia (19.03.1748 – 1785)
HARANTA, Ján	35. výročie úmrtia (03.12.1909 – 27.03.1983)
HOLÚBEK, Jozef	135. výročie narodenia (18.03.1883 – 08.09.1956)
KUBICA, Anton	215. výročie úmrtia (06.07.1762 – 02.03.1803)
MILOV, Ján	40. výročie úmrtia (13.12.1913 – 09.03.1978)
OKÁLI, Daniel	115. výročie narodenia (09.03.1903 – 23.11.1987)
PAVELKA, Ján Nepomuk	140. výročie úmrtia (04.11.1807 – 23.03.1878)
TATARKA, Dominik	105. výročie narodenia (14.03.1913 – 10.05.1989)
WINDISCH, Karol Gottlieb	225. výročie úmrtia (27.01.1725 – 31.03.1793)

V záujme skvalitnenia poskytovaných informácií si radi prečítame
VAŠE POSTREHY, NÁMETY A PRÍSPEVKY,
ktoré nám môžete adresovať e-mailom na multi@vkmr.sk,
prípadne zaslať poštou na adresu
Verejnej knižnice Michala Rešetku (Hasičská 1, 911 82 Trenčín)

www.vkmr.sk

Knihovník

Metodický časopis pre verejné knižnice okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava

Ročník: 35

Číslo: 1/2018

Edícia: Metodika

Zostavil a graficky upravil: Mgr. Peter Martinák

Zodpovedný redaktor: Ing. Gabriela Krokvičková (vkmr@vkmr.sk)

Redakčná rada: Bc. Sylvia Fabová; Mgr. Martina Zobková; Mgr. Peter Martinák

Za obsah a jazykovú úpravu zodpovedajú autori príspevkov.

Vydala: Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne, 2018

©

VKMR